

Phán Đoán Sợ Vì c

Tác Giả: Đ o tr ng Ng c Hu Ch n
Thứ Hai, 07 Tháng 11 Năm 2011 07:42

Th nên, không phải tôi nói sợ vật x y đ n cho ta, nó làm cho ta vui mừng hay giận đ , mà chỉ c chỉ n là tôi sợ phán đoán của ta nó làm cho ta vui mừng hay giận đ mà thôi.

Ng nói đ i th ng t ng r ng:h a ph c đ u do t ngoài mà đ n v i chúng ta. Vì phán đoán nh th mà ta th ng hay s :

- N u qu th t nghèo là cái kh mà giàu là cái s ng thì nh ng ng i nghèo nh Nhan-H i, Socrate, đ u là kh h t sao?

- Còn nh ng b c phú-h u t -ph ng nh T n-Th y-Hoàng, Napoléon đ u là h ng ng i s ng nh t trên đ i hay sao?

- Cũng nh có ng i b o r ng: “Con là n , V oan-gia”. Tôi sao đ i v i Socrate có bà v r t hung đ mà ông l i cho là cái ph c l n nh t đ i v i ông? B i vì nh bà v ông mà ông điều-luy n đ c cái tánh nh n-n i và th n nhiên đ i v i s v t trên đ i.

- N u nh , nh ng cái mà thiên-h đ ng cho là h a, nh :“B n ti n, b nh t ”, nh ng cái đó có đ l c vào nhà c a các b c đ i-hi n nh Trang-T hay Epitète thì cũng không làm gì cho b c y nao lòng”. S đ đ i đã gây ra bao nhiêu phi n não cho mình, ch ng ngoài nh ng s nh m n không đâu.

N u ai ai cũng bi t th n nhiên đ i v i s v t, bình tâm mà suy xét cho k thì s th y trăm vi c đ u do mình thì chín m i chín vi c không đáng cho ta b n lòng chút nào c .

Làm cho con ng i phi n mu n, không phải là t s v t, chính là c cái cách phán đoán v s v t của con ng i: Ví nh cái ch t, n u cái ch t là đáng s thì ông Socrate làm sao dám b ng chén thu c đ c mà u ng? Nh ng đáng s là s phán đoán r ng cái ch t có đáng s hay không. V y thì, khi ta bu n b c, b i-r i, phi n-não, ta đ ng trách ai, ch trách ta, nghĩa là trách cái nh n đ nh của ta mà thôi. Ta nên nh r ng:

”Ng i làm nh c mình không phải là k ch i mình, đánh mình, mà do t n i mình phán đoán cho r ng nó làm nh c mình.

Phán Đoán S Vi c

Tác Giả: Đ o tr ng Ng c Hu Ch n
Thứ Hai, 07 Tháng 11 Năm 2011 07:42

Có k nào làm cho mình giận d thì ph i bi t r ng chính s phán đoán c a mình nó làm cho mình giận d đó..."

Chúng ta suy nghĩ k , s v t trên đ i nh m nh g ng trong, n u mình nhìn vào đó mà c i, thì tr cái c i i cho mình, còn n u mình khóc thì nó cũng tr cái khóc i cho mình.

Ng i đánh ta, ta giận là t i sao? Có ph i t i ng i hay t i ta làm cho ta giận?

Có ng i s nói: "Vi ng i ta đánh tôi nên tôi giận. Nh ng n u ta bi t ng i đánh ta là ng i m t trí , ng i hèn h , ta có còn giận ng i y n a không ? Ch c h n là không, n u ta bi t suy xét.

Th cho nên, cũng thì m t s vi c x y đ n cho ta, mà khi thì ta đi m tnh nh th ng, khi thì ta i b c t c nóng giận. Đó là t i n i đâu? Có ph i là t i n i s phán đoán c a ta chng.

M nh-T có nói r ng: " đ i, đ i v i ng i mà g p ph i k d v i mình b ng m t cách ngang ng c, thì nên coi đó nh là mình đi trong b i b m mà v ng ph i gai góc. V y thì, ch nên thông th đ ng i i n l t ch m r i g h t gai góc. Gai góc kia có bi t gì mà nóng giận? Ch có cách x đ c nh th thì tâm mình s yên l ng, phi n não s không b n r n ta và bao nhiêu oán h n cũng tiêu tan.

Nh ng s ngang-ng c ph m đ n ta, ta nên coi đó nh là chi c xe i đ m nh m ta, nh c n gió d t t vào ng i ta. Nh v y có gì đáng bu n đáng giận?

Cách đ i x v i ng i v hung d c a ông Socrate, ông cũng hành đ ng nh th :

M t khi kia, có ng i b n đ n r ông đi s m. Bà v ông la-l i g m hét om-sòm. Ông v n th n nhiên.

Khi ông b c ra đi, bà đ ng trên l u đ trú t hau n c d lên đ u ông. Các b n ông t v b t bình ph n đ i. Riêng ông thì ông c i và b o r ng: " N y các b n i! Có gì l đâu! H tr i h t g m thét vì s m sét thì t i p theo là m t tr n m a to". Ông th n nhiên tr vô nhà thay áo khác.

M t l n khác, ông m i b n bè đ n dùng c m t i nhà, không bi t có vi c gì giận d mà bà b ng c mâm đ ăn c a ông (th ng thì ông ch rau c i) quăng c ra ngoài c a s . Ông v n t i c i và b o v i các b n ông r ng:"Thì có gì, b mu n cho anh em mình ra ngoài sân ng i ăn cho mát m ". Quá s c t c t i, bà bèn vác ch i ra sân qu luôn các đ ăn mà ông đang l m đ s p vô mâm. Các b n ông giận đ m t, tính mu n gây s v i bà nh ng ông bi t tr c đã n m tay các ông b n i và ôn-t n b o: "Ví đ anh em ta đang ng i ăn, r i b m t con gà mái nh y x vào làm vng c bát đ a,các anh có đi gây s v i nó không?"

N u m t ng i nào khác g p ph i nh ng tr ng h p n y ch c ch n là đã m t s đi m tnh r i v y.

Th nên, không ph i t i n i s v t x y đ n cho ta, nó làm cho ta vui m ng hay giận d , mà ch c ch n là t i s phán đoán c a ta nó làm cho ta vui m ng hay giận d mà thôi.

Phán Đoán S ̣ Vi ̣ c

Tác Giả: Đ̣ o tṛ̣ ng Ng̣ c Hụ Cḥ n
Thứ Hai, 07 Tháng 11 Năm 2011 07:42

(Trích trong bài "Thanh ḷ c cụ c đ̣ i" c̣ a Đ̣ o tṛ̣ ng NG̣ C HỤ CḤ N)